

Asiantuntijalausunto HE 72/2026 vp:

Ydinaseiden maahantuontia koskevan lain muutosesityksen riskit

Ydinaseet ovat kauhistuttavia joukkotuhoaseita, jotka eivät erottele sotilaita ja siviilejä. Yksikin ydinase tappaisi asutuskeskuksessa satojatuhansia, ellei miljoonia ihmisiä. Niiden käyttö olisi hyvin todennäköisesti kansainvälisen humanitaarisen oikeuden vastaista.

Maailman ydinaseiden määrä riittäisi tuhoamaan ihmiskunnan monisatakertaisesti. Ydintalvi saadaan aikaan jo parin prosentin arsenaalien käytöllä.

Rajoitetustakin ydinsodasta esimerkiksi Intian ja Pakistanin välillä, jossa käytettäisiin 250 Hiroshiman pommin (15kt) kokoista ydinasetta (2 % maailman arsenaaleista), seuraisi vuosikausia kestävä ydintalvi. Lämpötilan lasku ja auringon säteilyn himmeneminen heikentäisi ruoantuotantoa pohjoisella pallonpuoliskolla dramaattisesti. Suomessa ei käytännössä voisi viljellä mitään. Nature food -lehden laskelmien mukaan 95 prosenttia suomalaisista kuolisi nälkään kahden vuoden kuluessa, ja maailmalta nälkäkuolema uhkaisi miljardeja ihmisiä.

Suomen lainsäädäntö on tähän asti kieltänyt ydinaseet Suomessa. Nyt hallituksen uuden esityksen mukaan kaikki ydinaseita koskevat rajoitukset poistettaisiin. Vaikka julkilausuttu tarkoitus ei ole sijoittaa ydinaseita Suomeen, sallittaisiin niiden kauttakulku sekä mahdollinen sijoittaminen Suomeen kriisi- ja poikkeusoloissa.

Julkilausuttu ajatus, ettei ydinaseita sijoiteta Suomeen rauhan aikana, on tosiasiaa katteeton lupaus. Yhdysvaltojen kanssa solmittu puolustusyhteistyösopimus DCA antaa Yhdysvalloille luvan tuoda aseita ja varusteita Suomessa sijaitseviin tukikohtiinsa tai sotilasalueille kysymättä lupaa Suomelta. Kun sopimusta solmittiin, ei siihen tehty varauksia ydinaseiden osalta, koska hallituksen mukaan voimassa oleva ydinenergialain kielto ydinaseiden maahantuonnille on riittävä. Jos tämä este nyt poistetaan, menettää Suomi käytännössä mahdollisuuden päättää siitä, onko Suomen maaperällä ydinaseita vai ei.

Ydinenergialain muutosta on valmisteltu pitkään, mutta tähän kevääseen saakka esitysluonnoksessa oli pidetty ydinaseiden kielto ennallaan. Nyt asia on tuotu eduskuntaan kovalla kiireellä keskustelematta etukäteen opposition tai kansalaisyhteiskunnan kanssa. Tämä rikkoo vakavasti perinteistä tapaa hoitaa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Lakiehdotus ei myöskään ole linjassa muiden Pohjoismaiden linjausten kanssa: Islanti kieltää ydinaseet kategorisesti ja sekä Norja että Tanska ovat kirjanneet ydinaseisiin liittyvät varaukset Yhdysvaltojen kanssa solmittuihin DCA-sopimuksiin.

Liittyessään Natoon Suomi sitoutui sen ydinpelotteeseen. Myös tässä yhteydessä todettiin, ettei liittymiseen tarvita mitään varaumia ydinaseisiin liittyen, koska ydinenergialain ydinaseita koskeva kielto on riittävä. Naton puolelta ei ilmaistu mitään ongelmaa siinä, että Suomen laki kieltää ydinaseet. Nyt tuon kiellon poistaminen, ja sen myötä Yhdysvaltojen mahdollisuus sijoittaa ydinaseita Suomeen, asettaa Natoon liittymiseen liittyvän ydinasekeskustelun kiusalliseen valoon.

Ydinpelote on epävarma rakennelma, joka perustuu päättäjien rationaalisuuteen. Maailmanpolitiikassa tapahtuu myös virhearvioita ja vääriä hälytyksiä. Tekoälyn käyttö lisää riskejä. Toistaiseksi virheistä ei ole seurannut ydinsotaa, mutta kuten YK:n pääsihteeri **Antonio Guterres** on sanonut, *onni ei ole strategia*.

Ydinaseiden ihmiskunnalle aiheuttamaa riskiä tulee kaikin keinoin heikentää. Riippuvuutta ydinaseista pitää vähentää, ei lisätä. Suomen luopuminen yksiselitteisestä ydinaseettomuudesta antaa täysin väärän viestin maailmalle.

Ydinaseet eivät tuo turvaa kenellekään. Mitä enemmän ja mitä laajemmalla ydinaseita on, sitä suurempi on riski, että niitä käytetään. Pidämme hallituksen esitystä ydinaseiden sallimisesta Suomen alueella edesvastuuttomana ja vaarallisena. Ydinaseiden kiellon poistaminen lisää jännitteitä ja kilpa-varustelua.

Suomen Punaisen Ristin 2024 teettämän kyselyn mukaan 90 % suomalaisista katsoo, ettei ydinaseita tule käyttää missään olosuhteissa ja 67 % pitää ydinaseita uhkana ihmiskunnalle. Tuoreen Nato-poll-kyselyn mukaan vähemmistö suomalaisista kannattaa ydinaseiden kauttakulkua ja ydinaseiden sijoittamista tänne kannattaa ainoastaan 22 %.

Hallituksen esitys ydinaseiden sallimisesta on ristiriidassa suomalaisten tahdon ja turvallisuuden kanssa, ja se vie Suomea täysin väärään suuntaan. Ei ole olemassa vastuullista ydinaseiden käyttöä. Ydinenergialakia ei tule tältä osin muuttaa. Ydinaseiden kieltä tulee edelleen pitää voimassa Suomessa.

Julia Jernvall

Kati Juva

ICAN (International Campaign to Abolish Nuclear Weapons) Finland -verkosto